

ΤΑ ΓΑΛΑΝΑ ΜΑΤΙΑ

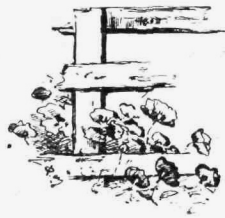
★ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ ΛΟΓΙΩΝ ★

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

ΟΤΙΖΕΙ, αλλά και καταναλίσκει ή ποιητική δάς. Φωτίζει τούς άλλους, αλλά καταναλίσκει τὸν ποιητὴν. Ὁ Στέφανος Μαρτζώκης εἶναι ὁ πενσιτικότερος μάρτυς τῆς ἀληθείας αὐτῆς. Οἱ στίχοι του, οἱ πλήρεις δυνάμεις, οἱ σθένους, γνώσεως, οἱ μεστοὶ ἔρωτος πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ μίσους πρὸς τὴν γῆν χύνουν ἕνα μουσικὸν φῶς, ὥσάν νὰ ἐκλάτῃ ἀπὸ τὰς κορυφὰς τοῦ Ὀλύμπου τῆς φιλοσοφίας. Ἐν ἑκτερεῖ περὶ αὐτοῦ μελέτη, ἥν ἄλλαχού ἐδημοσίευσεν ὁ γράφων καὶ τὰς γραμμάς ταύτας, ἐχαρακτήρισε τὸν Μαρτζώκη μὲ μίαν λέξιν. Ἀντάρτην τὸν ἀπείκάλεσε καὶ ὑποθέτω ὅτι ἔκτοτε δὲν ἥλλαξεν ὁ ποιητὴς, ὥστε νὰ διαφενεσθῇ ὁ χαρακτήρισμός. Ἡ ποίησις του θνελλώδης, ἐπιβλητική, διασπᾷ ἀλύσοις προλήψεων, παρασύρει κοινωνικά προχώματα, συντρίβει ἐσχωριασμένα ἀλεξικέραυνα. Δίδει σάρκα καὶ αἷμα καὶ ὅσα εἰς τὰς ιδέας τὰς παρατόλμους, ἀλλὰ καὶ μελετημένας. Θέλει τὴν ποίησιν του ὅχι μαμμόθρεπτον καὶ χλιδῶσαν καὶ λιπόθυμον· ἀλλ' Ἀθηναίαν μὲ κράνος καὶ ἀσπίδα. Εἶνε νευρώδης ποιητὴς, ἔχει ἴδιον σύστημα, ἐμπνεόμενος ἀπὸ τὸ αἰώνιον, τὸ κλασικὸν Κάλλος, ἀντιθέτως πρὸς τινὰς πεφουριωμένους ξενολάτραις ποιητὰς, βεβιασμένους λιθοξόους τοῦ στίχου, ἢ τυμπανιστὰς ὁμοιοτελεσμάτων συλλαβῶν. Ὁ κ. Μαρτζώκης τρεῖς μέχρι τοῦδε ἐξέδωκε συλλογὰς. Τὰς «Ballades» ἐν Ζακύνθῳ, τὰ «Σοννέτα» ἐν Παρίσιος καὶ τὰ «Ποιήματα» ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ Μαρασλῇ. Ἡ προτομὴ τοῦ ποιητοῦ ἥν δημοσιεύομεν εἶναι ἔργον τοῦ κ. Κ. Δημητριάδου.

Κ.

ΚΑΘΗΜΕΘΑ εἰς τὸ βάθος ἐνὸς ζυθοπωλείου, καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης ἔλεγε, ἐνῶ ἡ μύτη του—ἔχει ὁ εὐλογημένος μίαν μύτην ἀτελεύτητον—ἐχάανετο εἰς τὰ διπλὰ καὶ τριπλὰ σύν-

νεφα τοῦ τοιγάρου του.

— Τὴν συνήρτησα διὰ πρώτην φοράν ἐπὶ καλοὺς οἰωνούς. Ἡ τέχνη μὲ ὠδήγησεν εἰς τὴν αἴθουσαν ἐκείνην, ὅπου θὰ ἐπλανῶντο μετ' ὀλίγον οἱ ἀρμονικοὶ τόνοι τῆς κιθάρας. Ἡ δόξα τῆς τέχνης τὴν ἔσυρε καὶ αὐτὴν ἐκεῖ.

Φιλομείδης, ἤλθε καὶ ἐσφηνώθη ἡ τρελλὴ ἐκείνη σφιγκα μετὰ τῶν κυριῶν. Τὰ μάτια της—τὰ γαλανά της μάτια—μου ἔλεγαν τόσα πολλά, ὥστε μολονότι τὰ σώματά μας τὰ ἐχώριζεν ἡ κοινω-νικὴ πρόληψις, ἐνοιῶθα ἐν τούτοις τὲς ψυχῆς μας ἀγκαλιασμένες.

Ἀντηλλάξαμεν ὀλίγας φράσεις. Πόσον ἀγρία, πόσον ἀπότομος μου ἐφάνη, αὐτὴ, ἡ ὁποία ἔλεγε ὅτι εἶχε πλασθῇ ἀπὸ μύρον γιασεμοῦ καὶ ἀπὸ ἀκτῖνα σελήνης. Καὶ ἐγὼ ὁ δυστυχὴς τῆς ὀμίλου μὲ τόσην ἐλικορρίνειαν, μὲ τόσην περιπάθειαν, ὥστε τῆς ἐδίδα νὰ ἐννοήσῃ ὅτι δὲν ἐπρόκειτο περὶ ἐνὸς ἐκ τῶν δέκα ἐκεῖ μέσα κυριῶν, ἀλλ' ὅτι ὑπῆρχε μέσα μου καὶ τι τὸ ὁποῖον μᾶς ἐπλησίαζε περισσότερον τῶν ἄλλων, τὸ ὁποῖον μᾶς συνένεδε, καὶ τι τὸ ὁποῖον δὲν βλέπομε. ἀλλ' αἰσθανόμεθα, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει τίποτε τὸ καταπλήσσον καὶ ὁμῶς μᾶς ὑποδουλώνει.

Μὲ μίαν ἀπότομον κίνησιν, ἡ ὁποία δὲν ἐδικαιολογεῖτο καθόλου, ἐνῶ ἀκόμη τῆς ὀμίλου, ἀκριβῶς καθ' ἣν σιγμὴν ἤθελα, ζηλότυπος τῶν βλεμμάτων της, νὰ κάθηται πλησίον μου, ἔφηνε. Ἡθέλησα νὰ τὴν εὐχαριστήσω διὰ τὴν τόσην καλοσύνην της, ἀλλὰ δὲν εἶχα τὸν ἡρωϊσμόν· ἐβλέπα πάντοτε τὸ μῦρον τοῦ γιασεμοῦ, τὴν ἀκτῖνα τῆς σελήνης. Καὶ ὁμῶς ἔπιπτε μία ἐλπίς, ἀπέθνησκεν ἐν ὥραϊον ὄνειρον.

Ἡσθάνθη μόνον ὄλην τὴν πικρίαν καὶ τὸν τρώμον τὸν ὁποῖον αἰσθάνεται ὁ βλέπων κλονιζόμενον τὸ ἔδαφος.

«Ἄς ἰδοῦμε» ἔλεγα, «ἐὰν θὰ κηδεύσω καὶ ἄλλους πόθους μου, ἐὰν θὰ ἐνταφιάσω καὶ ἄλλους στεναγμούς ἐντὸς τοῦ στήθους μου...».

Ἐπαίzen. Οἱ μαγικοὶ τόνοι ἐσκορπίσθησαν· ἡ

Ὁ παπποῦς καὶ ἡ γριὰς.

ἀρμονία μ' ἔσσυρε δέσμων. Καὶ ἐπὶ τὸ διπλοῦν
κράτις τῆς Τέχνης καὶ τῆς Ἀγάπης, ἐξηγλη-
μένος, φέρων πλήρη τὴν συνείδησιν τῆς πρώτης
θεότητος καὶ πλήρη τὴν ἀπογοήτευσιν τῆς δευ-
τέρας, ἀφῆθην εἰς τὴν μονοεικὴν κυλίνδρῳ, ἐν
ᾗ ἔβανκαλιζέτο ὁ νοῦς καὶ μετεωρίζετο ἡ ψυχὴ.

Ἀφῆρέθη. Ἐφαντάσθη τόσας σκηρὰς αἱ
δοῦναι καὶ τώρα ἀκόμη μου φέρον ὄχιος χα-
ρᾶς. Πόσῃ ὥρᾳ διήρκεσεν ἡ ἔκστασις ἐκείνη,
δὲν ἠξεύρω. Ὅταν ὁμως ἀφῆνίσθη ἐκ τῶν
χειροκροτημάτων, ἐνόησα οὕτως ἐπανῆλθον εἰς τὸν
κόσμον. Ἀμέσως ἔστρεψα τὰ τὴν ἰδῶ, μὲ μά-
τια μόλις διανοιγόμενα εἰς τὸ φῶς τῆς πραγμα-
τικότητος, μὲ χεῖρ κλειστὰ, ὡς ἐν προσευχῇ. Μὲ
ἐκύτταξε καὶ αὐτή, ὅπως θὰ ἐκύτταξεν ἴσως κάθῃ
ἄλλον καὶ μὲ ἐν ἀπὸ τὰ συνεισθημένα μειδιάματα,
τὰ ὁποῖα ποτὲ δὲν λείπουν ἀπὸ τὰ στόματα τῶν
κυριῶν, ἐμειδίασε ὡς ἂν εἶχε λεχθῇ τίποτε
ἀσυνήθους. Τῆς ἔρριξα μὲν ματιὰ καὶ ἀφῆκα τὰ
συνθῶ εἰς τὸν στρόβιλον τῶν ὀμίλων... Ἔως
τώρα τίποτε δὲν μὲ ἐθίγε· τώρα ἤρριξα τὰ αἰσθά-
νομαι μίαν δύναμιν τὰ μὲ ἐκμηδενίζῃ.

"Ηρχιζα νὰ ἀγαπῶ !

Παίζει ὁ καλλιτέχνης.

Κάθε παλμός τῆς κιθάρας καὶ ἕνας στεναγμός τοῦ στήθους μου, κάθε λυγρὸς ἀρμονίας καὶ μία σκέψις μου. "Οἱ γύρω μου εἶχαν δι' ἑμὲ ἀφανισθῇ καὶ ἔξῃ μόνον ὁ ἔρως μου, βαθύς, ἀναλλοίωτος, γίγας! Καὶ ἐφαντάσθη ἀντὶ τῆς λύρας τὴν καρδίαν μου καὶ τοὺς δακτύλους ἐκείνης πλήττοντας τὰς χορδὰς, ἐνδυναμοῦντας τοὺς παλμούς.

Καὶ χωρὶς τὰ τὸ ἐννοοῦσε μὲ ἐπληττε, μὲ
ἐκαμνε τὰ ἀφίνω λυγμοὺς οἱ ὁποῖοι ἐπρίγοντο
εἰς τὸ κενὸν τοῦ στήθους μου, ὅπως οἱ παλμοὶ
τῶν χορδῶν ἀντηχοῦσαν εἰς τὰ κενὰ στήθη ἡς
κινῆρας...

Ἡ μία ἀρμονία διεδέχεται τὴν ἄλλην. Ἀγνὸν αἶσθημα μὲ ὠδήγει μέχρῃ Οὐρανῶν, ἐνῷ τὸ κλυδωνιζόμενον πνεῦμα μου ἔπλαττε κόσμους φανταστικούς.

Καὶ τί μὲ παρέσυρε, μὲ ἐφλόγιζε. Ἐπρεμαν
τὰ γόνατά μου. Τὸ λογικόν μου ἐκλονίζετο. Θι-
μῶμαι τώρα τὶ ἐπέφερα, καὶ ἀκούη δακρυῶω.

Πέρασε καιρός. Ἐνα βράδυ, βράδυ μελαγχολικό, ξέπασα κάτω ἀπὸ τὰ παρὰθυρά της. Τόσες φορὲς ξέπασα καὶ οὐδέποτε τὴν εἶδα. Τώρα ὁμως ἦτο μέσα ἀπὸ τὰ τζάμια, τὰ θαμπὰ ἀπὸ τὴν ἥσυχην, τὴν εὐγενικὴν της πνοήν. Ἀ, ἀφενύκτως μὲ ξεπερῶμενε.

Τὴν κοιτάζω, μὲ κοιτάζει. Θέλω νὰ τῆς ὁμιλήσω· μὰ καὶ αὐτὴ τὴν ἴδια ἐπιθυμίαν ἔχει διαβάζω αὐτὸν τὸν πόθον τῆς μέσα στὰ λεγόμενα μάτια τῆς.

Ἐξαφρα, χωρὶς νὰ τὸ περιμένω, ἀνοίγει τὸ παράθυρον. Ἀνοίγει ὁ οὐρανὸς τοῦ κρυβειτὸν ἄγγελό μου, καὶ μοῦ ὀρίζει ἕνα κατὰλεγκο χαρτί. Τὰ χεῖλη τῆς σφιγντά κλεισμένα. Οὔτε μία ἀκτίς μειδιάματος. Τὴν εὐτυχία τὴν ἔβλεπα μὲ δροθαίνοντα πλέον μάτια, τὴν ἔπιανα κλεισμένη μὲς τὸ χαρτί, καὶ ὅμως δὲν τὸ ἐπίστευα. Δὲν ἐπίστευα τὴν θυσία τοῦ ἔκαμνε γιὰ μένα αὐτὴ ἢ σοβαρά, ἢ ἀμίλητη, νὰ μοῦ γράψῃ γράμμα, χωρὶς ἐγὼ νὰ τῆς ζητήσω ποτὲ τέτοιο πρᾶγμα..

Ἄπεμακρύνθη διὰ τὰ μὴ προκαλέσω τὴν περιέργειαν τῶν διαβατῶν καὶ τὴν ἀπεχαιρέτησά με ἐν βλέμμα πλήρες σιοργῆς καὶ εὐγνωμοσύνης.

Πηγαίνω κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ φαναριοῦ, ξετυλίγω τὸ κατάλευκο, οἶον τὴ παρθενικὴ ψυχὴ της, χαρτὶ καὶ διαβάζω. «Μὴ ζητεῖτε, κύριε, τὴν εὐτυχίαν εἰς τὰ παράθυρα. Κατοικεῖ πειρὸ ψηλά. Ἡ πατρίς της εἶνε περισσότερον γαλανὴ ἀπὸ τὰ μάτια μου».

Ἐδῶ ἐτελείωσεν ἡ διήγησις τοῦ Ἀλκιβιάδου. Οὕτε αὐτὸς εἶπε τίποτε—δὲν εἶχε τὸ θάρρος—οὔτε ἐγὼ—δὲν εἶχα τὴν ἀδιακρισίαν.

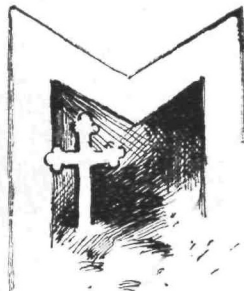
Ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγην ὥραν διέκοψε τὴν σιγὴν μας ἡ φωνὴ τοῦ φίλου μου.

— Παιδί, φέρε μας δυὸ μπίρες ἀκόμα...

Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΜΑΡΑΓΔΑ ΒΟΥΤΣΙΝΑ

ΕΓΓΛΗΝ ἀπώλειαν ὑπέστη ὁ μουσικὸς κόσμος τῶν Ἀθηνῶν ἐν τῷ προσώπῳ τῆς νεαρᾶς καλλιτέχνιδος Σμαράγδας Βουτσίνα. Μετὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ 1902 ἀνηρπάγη αἰφνιδίως μέσα ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῆς λατρευομένης αὐτὴν οἰκογενείας της, τὴν ὁποίαν ὁ φοικτὸς θάνατός της ἐδύθισεν εἰς αἰ-

ώνιον πένθος.

Βαθύτατα ἠσθάνθη τὴν ἀπώλειαν τῆς Σμαράγδας Βουτσίνα τὸ Ὁδεῖον, τοῦ ποίου ὑπῆρξε γέννημα καὶ θρέμμα ἡ ἀληθὴς καλλιτέχνις, καὶ τὸ ὅποιον ἔχασε διὰ τοῦ προώρου αὐτῆς θανάτου ἓνα τῶν κυριωτέρων αὐτοῦ παραγόντων.

Ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους τῆς ἀναδιοργανώσεως τοῦ Ὁδείου ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Κου Νάζου, ἐνεγράφη ἡ νεαρῶτατι Σμαράγδα Πετροπούλου εἰς τὴν τάξιν τοῦ κλειδοκυμβάλου τῆς Δορς φόν Λόττνερ, καθηγητρίας τότε τοῦ Ὁδείου, ὑπὸ τὴν πεφωτισμένην διδασκαλίαν τῆς ὁποίας ἀνέπτυξε θαυμασίως τὸ σπάνιον τάλαντόν της.

Διότι ἡ Σμαράγδα Βουτσίνα ἦτο ἀπὸ τὰς ὀλίγας φύσεις αἱ ὁποῖαι ἔχουν ὡς φυσικὸν δῶρον τὴν μουσικὴν. Ὡς μαθήτρια ἀπὸ τῆς πρώτης ἐνώπιον τοῦ κοινοῦ ἐκτελέσεώς της, τοῦ concert εἰς τὸ ἔλασσον τοῦ Μότσαρτ, διεκρίθη διὰ τὴν λεπτότητα τοῦ μουσικοῦ της αἰσθηματος τὴν ἀκεραίαν ἀπόδοσιν τῆς μουσικῆς ἐννοίας, καὶ τὰς ὡραίας γραμμὰς τῆς μουσικῆς της φράσεως. Τὰ πλεονεκτήματά της αὐτὰ βαθμύδον ἀναπτυσσόμενα κατέστησαν βραδυτέρον χαρακτηριστικὰ ἰδιαίτερα τῆς ἐκτελέσεώς της. Ὅχι ἡ θορυβώδης ἐπίδειξις μηχανικῆς ὑπεροχῆς, οὔτε ἀκροβατισμοὶ ἐκπληρόντες, τὸ ὅποιον δυστυχῶς τείνει νὰ καταστῇ τὸ ἰδανικὸν τῆς νεωτέρας πιανιστικῆς τέχνης, ἀλλ' ἡ καθαρά

Σμαράγδα Βουτσίνα.

καὶ ἀγνὴ μουσικὴ ἀπόδοσις ὡραίων ἐννοιῶν καὶ ἀπαλῶν φράσεων. Διὰ τοῦτο διεκρίθη πᾶν τότε ἡ Σμαράγδα Βουτσίνα εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων τοῦ Beethoven, τοῦ Chopin, καὶ τοῦ Schumann. Θὰ μείνῃ ἀληθιμότητος δι' ὅσους τὴν ἤκουσαν, ἡ ὑπὸ τῆς ὀρχήστρας συνοδευομένη ἐκτέλεσις της τοῦ 6. Concert τοῦ Σοπὲν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Μουσικῆς Ἑταιρίας.

Τὸ λεπτότατον μουσικὸν αἶσθημά της εἶχεν ἤδη κατορθώσει νὰ μεταδώσῃ εἰς τὰς ἐν τῷ Ὁδεῖῳ μαθητρίδας της, θὰ ἔδρεπε δὲ ἐντὸς ὀλίγου ἀναμφιδόλως ἀφθονωτάτους καὶ ὡραίους τοὺς καρποὺς τῆς ἐπιμελοῦς καὶ καλλιτεχνικοτάτης διδασκαλίας της, ἂν ὁ σκληρὸς καὶ ἀπρόοπτος θάνατος της δὲν τὴν ἀφήρπαζε τόσον προώρως.

ΑΥΡΑ ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

★ ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ ★

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ

ΥΖΗΤΗΣΕΙΣ γίνονται περὶ τῆς παρ' ἡμῖν καλλιτεχνικῆς κινήσεως καὶ ἐπὶ τῶν καλλιτεχνικῶν ἐκθέσεων καὶ τῆς ἐλληνικῆς τέχνης γινώμην διάφοροι προβάλλοντες εἰς τὰς ὁποίας προσέρχεται καὶ ἡ γνώμη

τοῦ ὑπογεγραμμένου.

Τέχνη Ἑλληνικὴ σήμερον δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν χώραν τοῦ Ἀπελλοῦ καὶ τοῦ Παρασσίου.